

Asia C-119/20**Ennakkoratkaisupyyntö****Jättämispäivä:**

28.2.2020

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Augstākā tiesa (Senāts) (ylin tuomioistuin, Latvia)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

24.2.2020

Kantaja ensimmäisessä oikeusasteessa ja valittaja:

Līga Šenfelde

Menettelyn vastapuoli:

Lauku atbalsta dienests (maaseudun tukivirasto, Latvia)

[–]

Hallintoasioiden jaosto

Latvijas Republikas Senāts (Latvian tasavallan ylin tuomioistuin)**VÄLIPÄÄTÖS**

Riiassa 24.2.2020

[–] [tuomioistuimen kokoonpano]

on tutkinut kirjallisessa menettelyssä Līga Šenfelden (*kantajan pyynnöstä hänen nimeään ei ole anonymisoitu vaan se mainitaan kokonaisuudessaan*) tekemän valituksen Administratīvā apgabaltiesan (toisen oikeusasteen hallintotuomioistuin, Latvia) 29.9.2017 antamasta tuomiosta asiassa, joka koski Līga Šenfelden nostamaa kannetta, jossa vaadittiin, että Lauku atbalsta dienests (jäljempänä maaseudun tukivirasto, Latvia) määrätään tekemään Līga Šenfeldelle myönteinen hallintopäätös [–] ZS ”Purenes” pārņemšana un attīstība -hankkeen (Purenesin tilan hankinta- ja kehittämishanke) hyväksymisestä.

Pääasian kohde ja merkitykselliset tosiseikat

[1] Valittaja esitti 5.10.2015 toimenpiteen ”Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen” alatoimenpiteen 6.3 ”Yrityksen perustamistuki pientilojen kehittämiseksi” (jäljempänä yrityksen perustamistuki) mukaisen hankkeen hyväksymistä koskevan hakemuksen. Lauku atbalsta dienests hyväksyi hankkeen 15.1.2016.

Valittaja osti Purenesin tilan 27.7.2016.

Valittaja esitti 23.8.2016 alatoimenpiteen 6.1 ”Yrityksen perustamistuki nuorille viljelijöille” (jäljempänä nuorten viljelijöiden tuki) mukaisen hankkeen [– –], joka koski Purenesin tilan hankintaa ja kehittämistä, hyväksymistä koskevan hakemuksen. Kyseiseen aikaan valittaja jatkoi edelleen alatoimenpiteen 6.3 mukaisesti ehdottamansa toiminnan kehittämistä.

Lauku atbalsta dienests hylkäsi nuorten viljelijöiden tukea koskevan hakemuksen 6.1.2017 tekemällään päätöksellä sillä perusteella, että se oli 15.1.2016 hyväksynyt valittajan ehdottaman toisen hankkeen, johon valittaja oli saanut yrityksen perustamistukea. Lauku atbalsta dienestsin mukaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta 17.12.2013 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1305/2013 (jäljempänä asetus N:o 1305/2013) säädetään, että tukea saavien tilojen on kuuluttava eri luokkiin ja että tuet eivät voi olla päällekkäisiä. Sen mukaan tämä päätelmä ilmenee myös toimenpiteen ”Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen” alatoimenpiteen ”Yrityksen perustamistuki pientilojen kehittämiseksi” mukaisten kansallisten ja Euroopan unionin tukien myöntämismenettelyä koskevista säännöksistä 9.6.2015 annetun ministerineuvoston asetuksen nro 292 (Ministru kabineta 2015.gada 9.jūnija noteikumi Nr. 292 Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma ”Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumā ”Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”, jäljempänä asetus nro 292) 1 §:stä ja toimenpiteen ”Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen” alatoimenpiteen ”Yrityksen perustamistuki nuorille viljelijöille” mukaisten kansallisten ja Euroopan unionin tukien myöntämismenettelyä koskevista säännöksistä 16.6.2015 annetun ministerineuvoston asetuksen nro 323 (Ministru kabineta 2015.gada 16.jūnija noteikumi Nr. 323 Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma ”Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumam ”Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai”, jäljempänä asetus nro 323) 1 §:stä, joissa säädetään, että nuorten viljelijöiden tuki ja yrityksen perustamistuki ovat kertaluonteisia tukia. Lauku atbalsta dienests katsoo, että hakija voi saada [yhteen ja samaan] toimenpiteeseen joko yrityksen perustamistukea tai nuorten viljelijöiden tukea.

Lauku atbalsta dienestsin mukaan jäsenvaltio voi Euroopan komission kanssa sopimassaan maaseudun kehittämissuunnitelmassa evätä viljelijältä mahdollisuuden tukimuotojen yhdistämiseen, jos niiden yhdistämisessä ei noudateta maaseudun kehittämissuunnitelmassa määrättyä järjestystä. Viraston esittämistä perusteluista ilmenee, ettei viljelijä voi hakea ensin yrityksen perustamistukea ja sen jälkeen nuorten viljelijöiden tukea, koska vaatimus ensimmäistä kertaa yrittäjäksi ryhtymisestä tai ensimmäisen tilan hankkimisesta ei tällöin täyty.

[2] Koska valittaja oli tyytymätön Lauku atbalsta dienestsin päätökseen, hän saattoi asian tuomioistuinten käsiteltäväksi. Administratīvā rajona tiesa (ensimmäisen oikeusasteen hallintotuomioistuin, Latvia) ja Administratīvā apgabaltiesa hylkäsivät hänen vaatimuksensa.

Kyseiset tuomioistuimet yhtyivät Lauku atbalsta dienestsin näkemykseen ja totesivat myös, että kyseessä oleville hankkeille asetetuista tavoitteista päätellen jälkimmäisellä hankkeella oli tarkoitus jatkaa ensimmäiselle hankkeelle asetetun tavoitteen toteuttamista. Näin ollen jälkimmäisen hankkeen ei voitu katsoa vastaavan nuorten viljelijöiden tuen tarkoitusta, joka on ensimmäistä kertaa yrittäjiksi ryhtyvien nuorten tukeminen Myöntämällä nuorten viljelijöiden tuki rikottaisiin tuen kertaluonteisuuden sääntöä. Asetusten nro 292 ja nro 323 ja asetuksen N:o 1305/2013 säännöksistä yhdessä tulkittuina ei ilmene, että lainsäätäjien tarkoituksena oli myöntää kahta tukea yhdelle ja samalle hakijalle. Asetuksen nro 323 22 §:n mukaan Lauku atbalsta dienestsin on arvioitava liiketoimintasuunnitelman laatu ja se, soveltuvatko investoinnit niillä tavoiteltujen päämäärien saavuttamiseen ja ovatko tavoitellut päämäärät oikeassa suhteessa tuen kokonaisuuteen, ja varmistettava, että tukia myönnetään tehokkaasti. Muiden tuenhakijoiden kannalta tarkasteltuna tukien myöntämistä kahteen kertaan yhteen ja samaan tarkoitukseen ei voida pitää oikeasuhteisena varojen käyttönä. Asetuksen nro 323 säännösten mukaan nuorten viljelijöiden tuen edellytyksenä on, että hakija ryhtyy ensimmäistä kertaa tilanpidosta vastaavaksi yrittäjäksi (tai hankkii tai perii ensimmäisen tilansa). Asetuksen nro 292 säännösten mukaan yrityksen perustamistukea sitä vastoin myönnetään jo toiminnassa olevien tilojen kehittämiseen. Kummankin asetuksen 1 §:stä ilmenee, että kyseiset tukimuodot ovat kertaluonteisia. Tämä tarkoittaa, että tukea voidaan tilan elinkeinotoiminnan aikana myöntää vain kerran, koska kyseiset tukimuodot on tarkoitettu ainoaksi kannustimeksi pientilojen kehittämiseen.

[3] Valittaja väittää valituksessaan, että asiaa käsitelleet tuomioistuimet tulkitsivat virheellisesti muun muassa asetuksen N:o 1305/2013 säännöksiä. Hän väittää, että kunkin alatoimenpiteen mukaisten tukien myöntämiseen sovelletaan eri oikeussääntöjä ja että rajoitus, jonka mukaan tukea voi saada vain kerran, koskee vain kutakin alatoimenpidettä erikseen. Valittajan mukaan yrityksen perustamistuen saajat voivat hakea nuorten viljelijöiden tukea, koska pienyrityksen kasvattaminen suuremmaksi yritykseksi on täysin liiketoiminnan kehittämistavoitteiden mukaista.

[4] Käsiteltävässä asiassa kyse on siis siitä, voiko valittaja saada ainoastaan yhtä tukea vai molempia tukia.

Asiaa koskevat kansalliset ja unionin oikeussäännöt

[5] Unionin lainsäädäntö

[5.1] Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta 17.12.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 19 artikla:

[”]1. Tämän toimenpiteen mukainen tuki kattaa:

a) yrityksen perustamistuen, joka on suunnattu

i) nuorille viljelijöille;

--

iii) pientilojen kehittämiseen;

--

2. Edellä olevan 1 kohdan a alakohdan i alakohdan mukainen tuki myönnetään nuorille viljelijöille.

--

Edellä olevan 1 kohdan a alakohdan iii alakohdan mukainen tuki myönnetään jäsenvaltioiden määrittelemille pientiloille.

--

4. --

Niiden nuorten viljelijöiden osalta, jotka saavat tukea 1 kohdan a alakohdan i alakohdan nojalla, liiketoimintasuunnitelmassa on määrättävä, että nuori viljelijä noudattaa asetuksen (EU) N:o 1307/2013 9 artiklaa aktiiviviljelijöiden osalta 18 kuukauden kuluessa toiminnan aloittamispäivästä.

Jäsenvaltioiden on vahvistettava 1 kohdan a alakohdan i ja iii alakohdan mukaiseen tukeen maatalojen osalta sovellettavat ylä- ja alarajat. Edellä olevan 1 kohdan a alakohdan i alakohdan mukaisen tuen alarajan on oltava korkeampi kuin 1 kohdan a alakohdan iii alakohdan mukaisen tuen yläraja. Tukea voidaan myöntää vain tiloille, jotka vastaavat mikro- ja pienyritysten määritelmää.

-- [”]

[5.2] Maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 annettujen Euroopan unionin suuntaviivojen [2.4 jakson (”Määritelmät”)] 35 kohdan 29 alakohdan mukaan nuorella viljelijällä tarkoitetaan henkilöä, joka on enintään 40-vuotias tukihakemuksen jättämispäivänä, jolla on riittävä ammattitaito ja pätevyys ja joka ryhtyy ensimmäistä kertaa asianomaisen tilan tilanpidosta vastaavaksi maatalousyrittäjäksi.

[6] Kansallinen lainsäädäntö

[6.1] Toimenpiteen ”Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen” alatoimenpiteen ”Yrityksen perustamistuki pientilojen kehittämiseksi” mukaisten kansallisten ja Euroopan unionin tukien myöntämismenettelyä koskevista säännöksistä 9.6.2015 annettu ministerineuvoston asetus nro 292

1 §: [”]Näillä säännöksillä otetaan käyttöön toimenpiteen ”Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen” alatoimenpiteen ”Yrityksen perustamistuki pientilojen kehittämiseksi” mukaisten *kertaluonteisten* kansallisten ja Euroopan unionin tukien myöntämismenettely.[”]

20 §: [”]Hakija voi saada näissä säännöksissä tarkoitettua tukea vain kerran kullakin ohjelmakaudella.[”]

[6.2] Toimenpiteen ”Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen” alatoimenpiteen ”Yrityksen perustamistuki nuorille viljelijöille” mukaisten kansallisten ja Euroopan unionin tukien myöntämismenettelyä koskevista säännöksistä 16.6.2015 annettu ministerineuvoston asetus nro 323

1 §: [”]Näillä säännöksillä otetaan käyttöön toimenpiteen ”Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen” alatoimenpiteen ”Yrityksen perustamistuki nuorille viljelijöille” mukaisten *kertaluonteisten* kansallisten ja Euroopan unionin tukien myöntämismenettely.[”]

Syyt, joiden vuoksi ennakkoratkaisua pyytävällä tuomioistuimella on epäilyksiä unionin oikeuden tulkinnasta

[7] Lauku atbalsta dienestsin perusteluista, joihin myös alempien oikeusasteiden tuomioistuimet yhtyivät, ilmenee, että viljelijä lakkaa olemasta ”nuori viljelijä” jos sen perusteella, että hän on kaksi vuotta aikaisemmin saanut asetuksen N:o 19 artiklan 1 kohdan a alakohdan iii alakohdan mukaista pientilojen kehittämiseen tarkoitettua tukea.

Senäts epäilee, voidaanko kyseisen aseman menetystä perustella pelkästään tällä seikalla.

[8] Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 soveltamissäännöistä 17.7.2014 annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 (jäljempänä asetus N:o

808/2014) 11 artiklassa säädetään toimenpiteiden yhdistämisestä, mutta siinä ei säädetä nimenomaisesti asetuksen N:o 1305/2013 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden yhdistämisestä eikä anneta jäsenvaltiolle mahdollisuutta määrätä harkintansa mukaan rajoituksia tukien saamiselle silloin, kun ne koskevat yhtä ja samaa toimenpidettä.

Valituksesta esittämässään huomautuksissa Lauku atbalsta dienests toteaa, että Latvia sopi asetuksen N:o 1305/2013 10 artiklassa säädetyn velvoitteensa mukaisesti Euroopan komission kanssa maaseudun kehittämistä koskevasta ohjelma-asiakirjasta (Latvian maaseudun kehittämisohjelma) vuosiksi 2014–2020 (saatavana maatalousministeriön internetsivustolla osoitteessa <https://www.zm.gov.lv/zemkopibas-ministrija/statiskas-lapas/latvijas-lauku-attistibas-programma-2014-2020-gadam?id=6426#jump>). Lauku atbalsta dienestsin mukaan kyseisen ohjelma-asiakirjan sisällöstä voidaan päätellä, että Latvia päätti olla sallimatta alatoimenpiteiden 6.1 ja 6.3 yhdistämistä. Lauku atbalsta dienests kehottaa kiinnittämään huomiota kyseisen ohjelman 8.2.5.3.1.11 (ohjelma-asiakirjan sivulla 276 mainittu tukimuotojen yhdistämisen edellytys) ja 8.2.5.3.2.11 (ohjelma-asiakirjan sivulla 283 mainittu tukimuotojen yhdistämisen edellytys) kohtaan. Vuosien 2014–2020 ohjelmaa laadittaessa lähdettiin siitä, että ainoastaan kyseisessä asiakirjassa mainitut toimet hyväksytään ja että toimia, joita siinä ei mainita, ei hyväksytä.

Senätsille ei ole selvää, sallitaanko unionin lainsäädännössä, että jäsenvaltio ottaa käyttöön säännöksen, jonka mukaan viljelijälle ei makseta asetuksen N:o 1305/2013 19 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa mainittua tukea, jos hänelle on jo myönnetty saman säännöksen iii alakohdassa mainittu tuki. Sillä on siten epäilyksiä asiaa koskevan unionin säännöksen oikeasta tulkinnasta.

[9] Senäts myös huomauttaa, että Lauku atbalsta dienestsin esittämistä huomautuksista ilmenee, ettei tuen epäämistä voida oikeuttaa pelkästään sillä, että hakemuksen tekoajankohtana haetun tuen ja aiemmin saadun tuen yhteenlaskettu määrä ylitti sallitun enimmäisrajan (40 000 euroa). Jos jäsenvaltiot eivät voi kieltää yhdistämistä tukia, hyvän hallinnon periaatteen mukaan Lauku atbalsta dienestsin olisi vastaanotettavaan valittajan jälkimmäisen tukihakemuksen ja todettuaan, että haetun tuen ja jo myönnetyn tuen yhteenlaskettu määrä ylitti kyseisen rajan, pitänyt ilmoittaa valittajalle, että haetun tuen määrää oli korjattava vähentämällä sitä ainakin 15 000 eurolla, koska se ylitti sallitun enimmäisrajan.

[10] Saadakseen selvennystä asetuksen N:o 1305/2013 ja sen täytäntöönpanoasetuksen N:o 808/2014 säännösten tulkintaan Senäts katsoo aiheelliseksi pyytää ennakkoratkaisua Euroopan unionin tuomioistuimelta.

Päätösosa

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan mukaisesti [– –]
[viittaus kansallisiin menettelysääntöihin] Senäts

on päättänyt

esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

Onko Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta 17.12.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 19 artiklan 1 kohdan a alakohdtaa, luettuna yhdessä muiden kyseisen asetuksen säännösten sekä maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 annettujen Euroopan unionin suuntaviivojen kanssa, tulkittava siten, että

- 1) viljelijä lakkaa olemasta ”nuori viljelijä” jo sen perusteella, että hän on kaksi vuotta aikaisemmin saanut asetuksen N:o 1305/2013 19 artiklan 1 kohdan a alakohdan iii alakohdan mukaista pientilojen kehittämiseen tarkoitettua tukea;
- 2) kyseisten sääntöjen mukaan jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön säännöksen, jonka mukaan viljelijälle ei makseta asetuksen N:o 1305/2013 19 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa mainittua tukea, jos hänelle on jo myönnetty saman säännöksen iii alakohdassa mainittu tuki;
- 3) jäsenvaltiolla on oikeus evätä viljelijältä mahdollisuus tukimuotojen yhdistämiseen, jos niiden yhdistämisessä ei noudateta maaseudun kehittämisohjelmassa määrättyä järjestystä?

Asian käsittelyä lykätään siihen asti, kunnes Euroopan unionin tuomioistuin on antanut ratkaisunsa.

Tähän välipäätökseen ei voida hakea muutosta.

[– –] [allekirjoitukset ja vakiolausekkeet]